

УНИЦЕФ – СТАНОВИЩЕ НА РЪКОВОДСТВОТО ОТНОСНО ОЦЕНКА

СТРАНА: БЪЛГАРИЯ

unicef | for every child

ЗАГЛАВИЕ НА ОЦЕНКАТА: **Оценка на проект „Семейство за всяко дете“ в област Шумен, България**

Година: 2016/2017

Лице, което отговаря за становището на ръководството: офис на УНИЦЕФ за България, програмен директор „Закрила на детето“

Общо становище по отношение на оценката: *Включете тук общото впечатление на висшето ръководство за процеса и резултатите от оценката, пригодността на събраните доказателства, тяхната логичност и съответствие с констатациите. Имало ли е недостатъци или ограничения в процеса и/резултатите? Има ли някакви допълнителни изводи, които не са формулирани в препоръките?*

Оценката на проект „Семейство за всяко дете“ беше управлявана от офиса на УНИЦЕФ за страната и подкрепена от консултативна група, включваща представители на Министерството на труда и социалната политика, Министерството на здравеопазването, Държавната агенция за закрила на детето, Агенцията за социално подпомагане и областна администрация Шумен. Групата направи преглед на техническото задание, избра консултанти, консултира методиката за оценката, оказа съдействие за събирането на данни, прегледа и одобри аналитичния доклад и настоящото становище на ръководството.

При провеждането на оценката трябваше да бъдат преодолени няколко проблема, свързани с наличието и достоверността на данните, както е описано в окончателния доклад. Независимо от това, докладът за оценката успя да осигури така необходимата важна аналитична гледна точка към резултатите и въздействието на проекта. Триангулацията и сравняването на различните масиви от данни откроиха такива видове динамика в развитието на системата за закрила на детето в област Шумен, които не бяха видими и известни на областните и националните заинтересовани страни. Оценката осигури също така и ценен анализ на гледните точки на партньорите, заинтересованите страни и бенефициентите по отношение на проекта, неговите резултати и подкрепата от УНИЦЕФ. Докладът за оценката беше първият в страната, който представя анализ на процеса на деинституционализация от системна гледна точка и качествени и количествени измерения на въздействието на този процес и резултатите за децата. Той предлага ценни препоръки на правителството и УНИЦЕФ за мултиплицирането и по-широкото разпространение на методите и подходите, изпитвани в област Шумен, както и за разработването на стандартизирани и основани на доказателства инструменти за подкрепа на системата за закрила на детето и подкрепа на семейството.

Планирано използване на оценката: *Тук посочете какъв е процесът за улесняване на предвиденото използване на резултатите от оценката от страна на предвидените ползватели, като се фокусирате върху това как констатациите от оценката ще се отразят на изпълнението на програмата и как ще допринесат за вземането на решения, основани на доказателства.*

Оценката ще осигури информация за целите на разработването и изпълнението на следващата Програма за България на УНИЦЕФ за периода 2018-2022 г., както и за изпълнението на актуализирания План за действие за деинституционализация. Оценката вече беше представена на основните партньори от правителството, но ще бъдат организирани и някои допълнителни събития с такава цел. Докладът и становището на ръководството ще бъдат публикувани на английски и български език на интернет страницата на УНИЦЕФ България.

Обща препоръка 1: Документацията за успешните интервенции в рамките на услугата трябва да бъде попълнена систематично като неотложен приоритет за осигуряване на информация за целите на процедурата за получаване на статут на „делегирана от държавата дейност“ (в случая със СКЦ), както и за мултиплицирането и по-широко разпространение в случая със СКЦ, ЦМДЗ и приемната грижа за бебета. Тази документация трябва да уточни най-важните методи и подходи, прилагани в рамките на услугите, създадени в Шумен. Въз основа на тази оценка, ключовите първоначални характеристики на услугите са свързани с гъвкавия характер и мобилните елементи на патронажните домашни посещения на ЦМДЗ и социалната работа на СКЦ. Услугата СКЦ изглежда е стигнала до момент, в който може да се демонстрира как интервенциите на доверен социален работник могат да помогнат на потребителите на услугите да уточнят своите потребности на индивидуално ниво и на ниво услуга, така че социалните работници да могат да планират дейностите, необходими за преодоляване проблемите и за подкрепа на децата и семействата, за да получат тези услуги посредством гъвкав пакет мерки. Това е такъв вид практическа подкрепа, документирана в рамките на проведено изследване (Билсън и Маркова, 2007 г.), която може да промени живота и да подобри резултатите за децата дори в най-маргинализираните и обезправени общности. Необходимо е ясно да се опише, въз основа на доказателства от проекта, как са постигнати промените в живота на бенефициентите на услугите, а интервенциите на услугата (посещенията на социалния работник за консултиране и индивидуална подкрепа, придружаване, предоставяне на информация, практическа подкрепа за посрещане на потребностите, като напр. за пелени и други материали, пряка подкрепа по конкретни въпроси, като напр. достъп до здравни услуги и услуги за семейно планиране, гражданска регистрация и достъп до масовите услуги за здравеопазване, образование, трудова заетост и социално подпомагане) ясно да се свържат с резултатите за децата. Описанието на услугите трябва да бъде оформено така, че да поддържа документацията за кандидатстване за получаване на статут „делегирана от държавата дейност“ и да осигурява данни за обсъжданията на националните политики по отношение на гъвкавостта, откликването и мобилността на услугите, особено при работа с маргинализирани общности. Документацията на услугите трябва също да разгледа (а) проблемите с впечатлението за наличие на дублиране на услугите, установено по време на настоящата оценка, напр. когато ЦМСЗ осигурява услуги, подобни на тези на СКЦ – по отношение на здравните услуги и услуги по семейно планиране и (б) проблемите, когато приемната грижа за бебета може да се използва „по подразбиране“ за решаване на опасение, съвързано със закрилата на детето от желаещите да избягват всякакъв риск ОЗД, но която може да не е в най-добрия интерес на детето.

Становище на ръководството: (приема, приема частично, не приема): приема

Ако препоръката е отхвърлена или е приета частично, посочете причините: капацитетът на ОЗД за управление на случай ще бъде разгледан в съответните части по-долу

Планирани действия	Очакван срок за завършване	Етап на изпълнение: не е започнало, в ход, завършило, отменено	Предприети действия	Подкрепящи документи
Анализ и коригиране на услугите, предлагани от ЦМДЗ и СКЦ, за да се избегне впечатлението за дублиране.	септември 2017 г.	в ход	Обсъждане с персонала на СКЦ и ЦМДЗ	
Ще бъде избран консултант, който да дава насоки за документирането на случаите и управлението на базата данни за услугите на семейно-консултативните центрове.	ноември 2017 г.	не е започнало		
Избор на консултант, който да изготви описание на случаи (казуси) и да документира как са постигнати промените в живота на бенефициентите на услугата и ясно да свърже интервенциите на услугата с резултатите за децата.	октомври 2017 г.	не е започнало		
Окончателно завършване на методологията за семейно-консултативните центрове, използвана по време на изпълнението на проекта и представянето ѝ на националните партньори.	юни 2017 г.	в ход		

Обща препоръка 2: Един **цялостен финансов анализ и остойностяване на системата за закрила на детето** в Шумен и на съставляващите я компоненти би осигурил на УНИЦЕФ и правителството основа за сравнение с цел използване от държавата и разпространение в други области. Ако това може да се свърже чрез системно събиране на данни и документиране на вложените в услугите ресурси и постигнатите резултати с ясни показатели за ефективност на системата за закрила на детето и подкрепа на семейството, договорена с правителството в новия План за действие, това ще бъде още по-полезно от осигуряването на устойчивост на резултатите на проекта към днешна дата.

Становище на ръководството: (приема, приема частично, не приема): **приема частично**

Ако препоръката е отхвърлена или е приета частично, посочете причините: **Валидна препоръка, но подробният финансов анализ и остойностяване на системата за закрила на детето в Шумен следва да се предприеме и ръководи от съответните национални органи.**

Планирани действия	Очакван срок за завършване	Етап на изпълнение: не е започнало, в ход, завършило, отменено	Предприети действия	Подкрепящи документи
Остойностяване на семейно-консултативните центрове и изготвяне на предложение за финансов стандарт	октомври 2017 г.	в ход		
Анализ на разходите и ползите относно процеса на ДИ в област Шумен, който да се възложи на външен изпълнител, със съгласието на МТСП.	юни 2017 (за консултация с МТСП)	не е започнало		

Обща препоръка 3: **Консултирането с бенефициентите и потребителите на услугите**, ръководено от самите потребители на услугите и други членове на общността, с цел препотвърждаване на приложимостта на механизма на услугата и нейните резултати, би помогнало за валидиране на модела. Допълнителните консултации биха прецизирали модела, така че да се гарантира, че по приоритетите за закрила на детето се работи по подходящия начин в променящите се условия в тези общности.

Становище на ръководството: (приема, приема частично, не приема): **Приема**

Ако препоръката е отхвърлена или е приета частично, посочете причините:

Планирани действия	Очакван срок за завършване	Етап на изпълнение: не е започнало, в ход, завършило, отменено	Предприети действия	Подкрепящи документи
Консултантът по препоръка 1, който ще работи по описанието на случаи (казуси), ще разработи също така методологията за консултиране с бенефициентите и ще осигури насоки за услугата СКЦ и за общинските власти.	ноември 2017 г.	не е започнало		

Обща препоръка 4: **Одит на „благосъстоянието“** проведен заедно с ОЗД в област Шумен, включително проследяване на децата, които са изведени от ДМСГД по време на процеса на ДИ, може да помогне за отстраняване на опасенията, идентифицирани по време на настоящата оценка по отношение на децата, които са реинтегрирани, и които е възможно да не се развиват достатъчно добре, както и да оцени дали принципите на необходимост и уместност, залегнали в Насоките за алтернативна грижа за деца, се прилагат правилно. „Одитът“ трябва да се направи въз основа на стандартизирани инструменти за оценка и трябва да включва контакт с детето, семейството и други значими възрастни в живота на детето, напр. учители.

Становище на ръководството: (приема, приема частично, не приема): приема

Ако препоръката е отхвърлена или е приета частично, посочете причините:

Планирани действия	Очакван срок за завършване	Етап на изпълнение: не е започнало, в ход, завършило, отменено	Предприети действия	Подкрепящи документи
Събиране на информация за сегашното състояние на децата изведени от ДМСГД Шумен, което да бъде осъществено от ОЗД с подкрепа от съответните местни власти.	юли 2017	не е започнало		

Обща препоръка 5: Изпълнението на текущия план на УНИЦЕФ за структурирано модулно обучение и система за продължаващо професионално развитие за повишаване на компетенциите на работещите в СКЦ и по-специално по дисциплините: социална работа с деца и семейства, закрила и благосъстояние на детето, детско развитие и развитие на общността, ще укрепи модела както от гледна точка на резултатите, които може да постигне за децата, но също и по отношение на потенциала му да бъде мултиплициран. Системата за професионално развитие може да бъде свързана със система за управление на резултатите от изпълнението, така че местните власти да подкрепят по-добро изпълнение на модела в други области. Системата за управление на резултатите от изпълнението от своя страна трябва да бъде обвързана с пълната спецификация и механизъм на услугата, както е документирано съгласно препоръка 1 и да включи показатели на ниво услуга, които могат да се свържат с индивидуалните компетенции на членовете на персонала на услугата. Ако персоналът може да бъде обучен да подкрепя потребителите на услугата, за да могат те да идентифицират своите потребности и да поемат ангажимент за начините за посрещане на тези потребности, а услугата може да продължи да осигурява индивидуализирани практически интервенции, тогава резултатите ще могат системно да се наблюдават и по време разширяването на мащаба на услугата.

Становище на ръководството: (приема, приема частично, не приема): приема

Ако препоръката е отхвърлена или е приета частично, посочете причините:

Планирани действия	Очакван срок за завършване	Етап на изпълнение: не е започнало, в ход, завършило, отменено	Предприети действия	Подкрепящи документи
Да бъде окончателно завършена програмата за обучение за СКЦ	септември 2017 г.	в ход		
Разработване на насоки с АСП и местните власти за адаптиране на съществуващата система за управление на резултатите от изпълнението за общинските служители съгласно компетенциите на персонала на услугите, както са определени в техните длъжностни характеристики.	ноември 2017 г.	не е започнало		

Обща препоръка 6: През последната година от изпълнението на проекта има време за разработване и изпитване на **система за наблюдение на благосъстоянието и резултатите при развитието на децата**, която може впоследствие да осигури информация за изпълнението в по-широк национален мащаб. Това би подкрепило държавата да се насочи към такава система за закрила на детето и подкрепа на семейството, която е интегрирана и е ориентирана към детето във всички сектори (здравеопазване, образование, социално подпомагане и т.н.) Резултатите при развитието на детето могат да бъдат взети предвид в няколко сфери и да се въведат измерители за проследяване на напредъка.

Друг вариант е да се разгледа приемането на рамка за благосъстоянието на детето , която може да се използва в различните сектори за наблюдение на децата и как им се отразяват мерките от страна на социалното подпомагане, здравеопазването, образованието, социалните услуги или други програми и политики. Тази рамка трябва да бъде възможно най-проста, за да се гарантира, че данните, необходими за ключовите показатели могат да бъдат събрани без прекомерно допълнително административно натоварване.

Сферите на благосъстояние на детето могат да бъдат измерени също и с използване на административните данни от съответните административни териториални единици. Напр. безопасността на детето може да се наблюдава чрез данните на здравната система за сериозно нараняване, някакви инциденти или смъртен случай в дома или чрез данните на полицията за децата, които са прибрани, защото са били без надзор. Данните от системите на здравеопазването и образованието могат да осигурят информация за дела на домакинствата с деца, които са записани при личен лекар и в системата на образованието и да се сравнят с данни за различни под-масиви от домакинства, живеещи в бедност или в особено маргинализирани общности. Данните за закрила на детето могат да осигурят информация за процентния дял на децата, които не се отглеждат от собственото си семейство във всяка област или населено място. Това дава възможност за триангулиране на данните на ниво услуга.

Благосъстоянието на децата може да бъде проследено и измерено също и чрез задаване на въпроси за техния живот. Прегледът на научната литература и особено на Child Indicators Research Journal[1] (Научно списание за изследване на показателите на децата) предлага безброй примери за приобщаващи методики за разбиране на благосъстоянието на детето от негова гледната точка.

Становище на ръководството: (приема, приема частично, не приема): приема

Ако препоръката е отхвърлена или е приета частично, посочете причините: Да бъде разгледана в рамките на бъдещето развитие на системата за закрила на детето, което се обсъжда понастоящем.

Планирани действия	Очакван срок за завършване	Етап на изпълнение: не е започнало, в ход, завършило, отменено	Предприети действия	Подкрепящи документи
Застъпничество за политики пред правителството и техническа помощ за разработване на единна рамка за оценка и наблюдение на благосъстоянието на детето и процедура.	2018 г.	не е започнало		

[1] http://link.springer.com/journal/12187

Обща препоръка 7: УНИЦЕФ инвестира в оценките на обещаващи програми за превенция, ранна интервенция и подкрепа; и добре разбира процесите на планиране на национално и на областно равнище, като и двата процеса могат да осигурят информация за по-широкото разпространение на различни стратегии. Като международна агенция, насочена към защита правата на децата, УНИЦЕФ България разполага с възможност да мобилизира участие, като запазва неутралитет, благодарение на това, че познава „цялата междусекторна картина“ (за секторите здравеопазване, образование и социална политика), и може да събере заедно партньори от правителството, академичните среди и от НПО, за да обединят и насочат вниманието си към реализиране правата на децата, детското развитие, благосъстоянието на детето и да се договорят за **разработване на стандартизирани, основани на доказателства инструменти**, които да са в основата на системата за закрила на детето и подкрепа на семейството, която е предвидена в Плана за действие за втория етап от изпълнението на Визията. Приоритет в това отношение е развитието на механизмите на управление на случай, **които да подкрепят междусекторната работа**, която може да надгради обещаващите практики в област Шумен, и да допринесе за реализиране на визията за ефективна мрежа от услуги. Инструментите трябва също да открият (чрез НПО, академични и държавни мрежи) и да включат наученото от други обещаващи практики, описани от широк кръг изпълнители и в различни сектори, в България и в целия регион. УНИЦЕФ може да се насочи към мобилизирането на НПО, държавата и експертната академична общност в България с цел да се обобщят знанията и обещаващите практики от работата по случаи в здравните, образователните и социалните услуги за създаване на обща рамка за оценка, с която може да се работи ефективно с всички членове на общността в множество различни сектори. Това би представлявало важен и значителен принос за изграждане на системата за закрила на детето и подкрепа на семейството, за изпълнение на новия План за действие и за събиране на поддръжници, за да се гарантира доброто изпълнение на обещаващите практики, произлезли от проект „Семейство за всяко дете“, но също и от други проекти и инициативи, финансирани от ЕС, Световната банка и други донори.

С развитието на управленската информационна система (УИС) на АСП се появява потенциална възможност за включване на опростен интерфейс за отчитане на „управлението на случай“, което би **осигурило на държавата и партньорите за развитие така необходимите данни за наблюдение и оценка**, както и данни за целите на планирането.

Макар насоките и стандартите за управление на случай и работа по случай да са с приоритет, УНИЦЕФ може да изиграе подобна роля и за разработването на стандарти и насоки за работещите в социалните услуги, за социалната работа с деца и семейства и приемната грижа за бебета и деца с увреждания.

Становище на ръководството: (приема, приема частично, не приема): приема

Ако препоръката е отхвърлена или е приета частично, посочете причините:

Планирани действия	Очакван срок за завършване	Етап на изпълнение: не е започнало, в ход, завършило, отменено	Предприети действия	Подкрепящи документи
Продължаващо обучение и подкрепа на персонала на СКЦ за „управление на случай“.	декември 2017 г.	в ход		
Застъпничество пред правителството за съвместна оценка на системата за закрила на детето (структура, законодателство, капацитет) за осигуряване на информация за целите на по-всеобхватна реформа на системата, която по-добре да защитава правата на децата	декември 2017 г.	в ход		

Обща препоръка 8: Отчитане на разликите между децата, живеещи в резидентна институционална грижа, децата живеещи в семейна среда, децата живеещи във формална грижа и децата, живеещи със своето семейство. С развитието на услугите и все по-комплексния им характер и с широкото разпространение на решенията за деинституционализация има опасност да не се обръща достатъчно внимание на благосъстоянието на децата. Например, центровете за настаняване от семеен тип за деца с увреждания, където са настанени до 15 деца, и където в някои случаи качеството на грижата според ДАЗД е под оптималното. Като глобален лидер, УНИЦЕФ може да се застъпва пред правителството в рамките на параметрите на КООНПД и Насоките за алтернативна грижа за деца, както и на КПХУ на ООН за качествени мерки за децата, лишени от родителска грижа. Това привеждане на грижата в съответствие с Насоките на ООН за алтернативна грижа за деца трябва да има за цел намаляването на броя на децата във формална грижа; и в тази връзка също да дава приоритет на подкрепата за поддържане на връзката с родното семейство (вкл. разширеното семейство).

Становище на ръководството: (приема, приема частично, не приема): приема

Ако препоръката е отхвърлена или е приета частично, посочете причините:

Планирани действия	Очакван срок за завършване	Етап на изпълнение: не е започнало, в ход, завършило, отменено	Предприети действия	Подкрепящи документи
Застъпничество пред правителството и други заинтересовани страни на национално равнище да се даде приоритет на подкрепата на родните семейства в текущите и предстоящите програми за грижа за детето и закрила на детето.	2018 г.	в ход		
Предоставяне на техническа помощ за изпълнение на дейностите и проектите от актуализирания План за действие за деинституционализацията.	2018 г.	в ход		

Обща препоръка 9: Обмисляне как УНИЦЕФ може да укрепи и разгърне усилията си за изместване на фокуса от деинституционализацията към подход насочен към системи за закрила на детето, което включва в себе си полагането на всички разумни усилия за закрила на децата от насилие, злоупотреба, експлоатация и неглижиране. С това се приема, че закриването на институциите е само един компонент на закрилата, който наред с достъпа до основни социални услуги и правосъдие е част от един цялостен координиран пакет. Планът за действие за втория етап на ДИ показва, че правителството е започнало да се придвижва в тази посока и УНИЦЕФ може допълнително да затвърди своята подкрепа за правителството в това отношение. Разглеждането на стратегическото развитие на системите за закрила на детето отвъд деинституционализацията трябва да се фокусира върху резултатите за децата, наред с измерване на реално достигнатите лица (деца и семейства, които получават услуга). Това може да включва подкрепа за националната система за управление на случай, така че тя 1) да подобри съгласуваността между интервенциите на партньорите, и 2) да подобри събирането на национални административни данни; инвестирането в националните системи за образование и оценка на компетентностите за работещите в социалните услуги (вкл. пара-професионалистите), за да се гарантира предоставянето на качествени услуги, и да се разгледа отношението между закрилата на детето и социалната закрила, като се гарантира интегриране на текущите реформи.

Становище на ръководството: (приема, приема частично, не приема): приема

Ако препоръката е отхвърлена или е приета частично, посочете причините:

Планирани действия	Очакван срок за завършване	Етап на изпълнение: не е започнало, в ход, завършило, отменено	Предприети действия	Подкрепящи документи
Застъпничество пред правителството за съвместна оценка на системата за закрила на детето (структура, законодателство, капацитет) за осигуряване на информация за целите на по-всеобхватна реформа на системата, която по-добре да защитава правата на децата	декември 2017 г.	в ход		
Съвместна оценка на системата за закрила на детето	2018 г.	не е започнало		
Представяне на препоръки за реформа, основана на констатациите от оценката	2018 г.	не е започнало		

unicef
for every child